

بررسی تأثیر استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی با تعدیل‌گری درگیری ذهنی کاربران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۲/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۹/۱۵

از صفحه ۶۵ تا ۸۴

محسن اکبری^۱، رضا قیاسی^۲، سید حسن آل طه^۳، میلاد هوشمند چاپجانی^۴، پرویز آهی^۵

چکیده

امروزه فناوری اطلاعات و پیشرفت فناوری‌های مرتبط با آن، تأثیرات زیادی بر جوامع بشری گذاشته است. جدای از نتایج و آثار مثبت فناوری اطلاعات و اینترنت، ابعاد منفی زیادی نیز به کارگیری این ابزارها داراست که در صورت عدم آشنایی با آن‌ها می‌تواند تأثیرات نامطلوبی بر جوامع بشری بگذارد. یکی از این ابزارها، شبکه‌های اجتماعی مجازی است که میزان استفاده از آن‌ها روزبه‌روز در حال افزایش است. میزان تأثیرات استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی موضوع مورد بررسی در این پژوهش، با تعدیل‌گری درگیری ذهنی با شبکه‌های اجتماعی است. این پژوهش از لحاظ جهت‌گیری پژوهش؛ کاربردی، از لحاظ هدف؛ توصیفی، از لحاظ ماهیت؛ علی و از نظر شیوه گردآوری؛ توصیفی-همبستگی است. جامعه آماری پژوهش، ۱۸۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه گیلان است که ۳۸۶ نفر به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند. در این پژوهش برای تحلیل داده‌ها از فن مدل‌سازی معادلات ساختاری^۶ و با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS 2 پژوهش بهره گرفته شده است. نتایج حاصل از برازش مدل اندازه‌گیری، بیانگر مناسب بودن مدل در این بخش است. همچنین ارزیابی مدل ساختاری پژوهش نیز بیانگر تأیید فرضیه‌های پژوهش است. در نهایت، مقدار به دست آمده برای معیار GOF^V نیز بیان‌کننده مطلوب بودن مدل کلی پژوهش است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی باعث کاهش امنیت اجتماعی می‌شود. همچنین با بالا رفتن درگیری ذهنی کاربران، تأثیر استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی افزایش می‌یابد.

کلیدواژه‌ها: شبکه‌های اجتماعی، امنیت اجتماعی، درگیری ذهنی، استفاده ناآگاهانه.

۱. استادیار دانشگاه گیلان: akbarimohsen@gmail.com

۲. کارشناس ارشد مدیریت MBA دانشگاه گیلان: rezaghiasi@rocketmail.com

۳. کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی دانشگاه گیلان، نویسنده مسئول: hassan.aletaha@gmail.com

۴. دانشجوی دکتری مدیریت سیاست‌گذاری دانشگاه تهران (فارابی): hooshmand.milad@ut.ac.ir

۵. عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین

6. Structural Equation Modeling (SEM)

7. Goodness of Fit

مقدمه

پیشرفت علم و فناوری، تأثیرات شگرفی را بر زندگی جوامع بشری گذاشته است. با پیشرفت فناوری، سیر تغییر و تحولات زندگی بشر به شدت افزایش پیدا کرده و روند رو به رشد فزاینده‌ای یافته است. از جمله فعالیت‌های بشری که تحت تأثیر پیشرفت فناوری تغییرات زیادی به خود دیده و تحول زیادی رو تجربه کرده است، روابط اجتماعی و ارتباط بین افراد در جوامع است. این ارتباط در قالب روابط در شبکه‌های اجتماعی تأثیر بسیاری از فناوری پذیرفته است. امروزه حضور در شبکه‌های اجتماعی و استفاده از آن‌ها به امری عادی تبدیل شده است (کشتی آرای و اکبریان، ۱۳۹۰، ص ۷۸). افراد با استفاده از وسیله‌ها و ابزارهای مختلف الکترونیکی در شبکه‌های اجتماعی مختلف حضور دارند و در آن‌ها فعالیت می‌کنند. آسانی تهیه و امکانات لازم برای فعالیت مجازی در شبکه‌های اجتماعی نیز این حضور را تشدید کرده است (جلالی و باقری، ۱۳۸۶، ص ۱۳۲). در این شبکه‌ها، افراد با اشتراک گذاشتن مطالب گوناگون و گاه حتی مطالب کاملاً شخصی، دیگران را وارد حریم شخصی و خصوصی خود می‌کنند (مج و همکاران^۱، ۲۰۰۹، ص ۱۴۷). با توجه به اینکه افراد سودجویی در این شبکه‌ها فعالیت می‌کنند و به دنبال اهداف غیراخلاقی و غیرانسانی خود هستند، فعالیت در شبکه‌های اجتماعی در صورت نبودن پیش‌زمینه و درک درست از آن‌ها و نحوه کارکردشان می‌تواند تأثیرات زیادی بر زندگی افراد بگذارد (نوری و آسوده، ۱۳۹۰، ص ۴). جدای از این مطلب، اهداف سیاسی، اجتماعی، اقتصادی که سازندگان شبکه‌های اجتماعی دارند و آثاری که خود شبکه‌های اجتماعی در فرهنگ و طرز تفکر افراد و کاربران دارد نیز امنیت اجتماعی کاربران را تحت تأثیر جدی خود قرار می‌دهد. در صورت عدم آشنایی با مسائل و مشکلاتی که شبکه‌های اجتماعی مجازی در زندگی شخصی و اجتماعی افراد می‌گذارند، امنیت اجتماعی کاربران به شدت تهدید می‌شود (هانتر^۲، ۲۰۱۲، ص ۲۱). از آنجایی که این تأثیرات می‌تواند حتی شیوه زندگی، فرهنگ و حتی هویت افراد را تحت تأثیر قرار دهد، برای محققان، صاحب‌نظران و مخصوصاً مسئولین، امری بسیار مهم محسوب می‌شود و مورد توجه جدی آنان قرار گرفته است (عطاران، ۱۳۸۶، ص ۵۲). امنیت اجتماعی توانایی گروه‌های مختلف

1. Madge et al.

2. Hunter

صنعی، قومی و محلی و غیره در حفظ هستی و هویت خود است؛ در صورت توجه نکردن به عوامل تأثیرگذار بر آن، مشکلات و تهدیدات جدی متوجه این امر خواهد شد (بوزان^۱ و همکاران، ۱۹۹۸، ص ۸۴).

افرادی که فعالیت در شبکه‌های اجتماعی و حضور در آن‌ها برایشان از اهمیت بیش‌تری برخوردار است و به‌عنوان درگیری ذهنی جدی خود با این مسئله مواجه هستند، بیش‌تر در معرض آسیب‌های منفی شبکه‌های مجازی قرار دارند (نجفی و همکاران، ۱۳۸۵، ص ۱۹). افراد در صورت آشنایی کافی با این مسائل، به‌راحتی تحت تأثیر جریان‌ات و برنامه‌های از پیش تعیین‌شده در این شبکه‌ها قرار می‌گیرند، حال آنکه خود به‌خوبی از این موضوع آگاهی ندارند. این عدم آگاهی خود باعث شده تا این اشخاص به عناصری تبدیل شوند که بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار باشند و آن را حتی با تهدید مواجه کنند (کاسیدی و همکاران^۲، ۲۰۱۲، ص ۴۲۱).

با توجه به پیشرفت فناوری و تأثیرگذاری آن در همه جنبه‌های زندگی بشری، توجه به آثار این پدیده بیش‌ازپیش اهمیت یافته است. یکی از این جنبه‌ها، روابط اجتماعی میان افراد است که با تأثیرپذیری از فناوری در قالب شبکه‌های اجتماعی رنگ و سوی جدیدی به خود گرفته است. امروزه، اکثر افراد بدون اطلاع کافی از تأثیراتی که شبکه‌های اجتماعی بر ابعاد مختلف زندگی آنان و رفتار فردی و گروهی آنان و به عبارت کلی‌تر، بر شیوه زندگی آنان دارد پیوسته در حال استفاده از این پدیده هستند. حال آنکه عدم آگاهی کافی از نتایج حضور آنان در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند آثار منفی بسیاری بر آن‌ها بگذارد.

از طرفی، علاوه بر افراد جامعه که به‌عنوان کاربران شبکه‌های اجتماعی نیز مطرح هستند، اهمیت این موضوع برای مسئولان نیز بسیار زیاد است؛ زیرا شبکه‌های اجتماعی علاوه بر تأثیری که بر امنیت فردی و هویت فردی افراد جامعه می‌گذارد، بر امنیت اجتماعی نیز تأثیرگذار هستند و حتی در بعدی وسیع‌تر و توجه جدی به آن، می‌تواند بر امنیت ملی نیز تأثیرگذار باشد. امروزه با ظهور شبکه‌های اجتماعی، محدودیت‌های جغرافیایی برای برقراری ارتباط برداشته شده است و افراد از نقاط مختلف جهان

1. Buzan et al.

2. Cassidy et al.

می‌توانند به راحتی با یکدیگر در ارتباط باشند و افکار و عقاید خود را بدون هیچ محدودیتی به اشتراک بگذارند که این امر می‌تواند آثار مثبت و منفی فراوانی بر امنیت اجتماعی داشته باشد. با پیشرفت و افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی برای برقراری ارتباط میان افراد، لزوم توجه به این پدیده و اثرات آن بر امنیت اجتماعی برای تمامی افراد جامعه و مسئولان جامعه امری حیاتی است تا با شناخت این پدیده نوظهور، بتوان از مزیت‌ها و ابعاد مثبت آن بیش‌تر بهره جست و درعین حال، ضررها و ابعاد منفی آن بر امنیت اجتماعی را به حداقل رساند.

اهداف پژوهش حاضر عبارت‌اند از:

- بررسی تأثیر استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی؛
- بررسی نقش تعدیل‌گری درگیری ذهنی بر رابطه بین استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی و امنیت اجتماعی.

با توجه به افزایش استفاده از شبکه‌های مجازی و تأثیرات آن بر زندگی جامعه بشری، پژوهش‌های انجام‌شده در این باب رو به افزایش است. نکته‌ای که در بررسی پژوهش‌های انجام‌شده باید مورد توجه قرار بگیرد، تفاوت‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است که میان افراد کشورهای گوناگون وجود دارد. برای بهره بردن بیش‌تر از پژوهش‌های گذشته، هرچه جامعه بررسی‌شده به جامعه مورد بررسی شباهت و نزدیکی بیش‌تری داشته باشد، می‌توان از آن در تبیین پژوهش و مقایسه نتایج پژوهش بیش‌تر بهره برد.

پورنقدی (۱۳۹۲) در پژوهشی با بررسی ۲۰۰ نمونه از کاربران اینترنت و فضای سایبری که در بین دانشجویان دانشگاه‌های خراسان شمالی انجام داد، به بررسی نقش شبکه اجتماعی مجازی در نظم و امنیت استان خراسان شمالی پرداخت. در این پژوهش مشخص شد ۸۲/۵ درصد از نمونه‌های آزمایش از سایت‌های فیلتر شده بازدید می‌کنند، همچنین ۶۷ درصد در شبکه اجتماعی فیس‌بوک عضو هستند و ۴۶/۵ درصد در قرار ملاقات اینترنتی حاضر شده‌اند.

آقایی و تیمورتاش (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه و فرآیند آسیب اجتماعی و امنیت اجتماعی به بیان تعریف و مفهوم آسیب‌های اجتماعی و ناامنی اجتماعی پرداختند و پس از بررسی مدل‌های گوناگون، رابطه میان آسیب‌های اجتماعی و ناامنی اجتماعی را در قالب یک مدل مورد بررسی و تحلیل قرار دادند.

ابراهیم‌پور و خزایی (۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان آسیب‌های نوپدید؛ شبکه‌های اجتماعی مجازی در کمین خانواده ایرانی، درصدد بودند تا برخی از معایب و تهدیدات موجود در اینترنت و شبکه‌های مجازی را معرفی و راهکارهایی جهت مقابله و کاهش این‌گونه آسیب‌ها ارائه کنند. در این پژوهش، ضمن برجسته ساختن اهمیت نهاد خانواده و مورد تهدید قرار گرفتن آن از سوی شبکه‌های اجتماعی، پیشنهادهایی به‌منظور آشنایی هرچه بیشتر خانواده‌های ایرانی با تهدیدات فضای مجازی و استفاده صحیح از فضای مجازی ارائه شده است.

اسلامی (۱۳۹۱) در پژوهش خود تحت عنوان بررسی شبکه‌های اجتماعی و تأثیرات آن‌ها بر ابعاد مختلف زندگی، به نقش پررنگ این شبکه‌ها در زندگی فردی و اجتماعی افراد اشاره کرده است. در این پژوهش به بررسی شبکه‌های اجتماعی، تاریخچه آن‌ها و بررسی فیس‌بوک به‌عنوان پرمخاطب‌ترین شبکه اجتماعی و تأثیرات آن بر ابعاد مختلف زندگی پرداخته است.

نویدینیا (۱۳۸۲) در پژوهشی با عنوان درآمدی بر امنیت اجتماعی به بررسی دقیق این پدیده پرداخته است. در این پژوهش به انواع مختلف امنیت اشاره کرده است و امنیت اجتماعی را به صورت کامل‌تری مورد بحث و بررسی قرار داده است. نویدینیا در این پژوهش بیان کرده است که امنیت اجتماعی در پی تأمین امنیت برای گروه‌های اجتماعی است که نقش هویت‌سازی را برای اعضای خویش ایفا می‌کند.

اکبری و همکاران (۱۳۹۴) با بررسی ادبیات و پیشینه تحقیق و شناسایی انواع تهدیداتی که از سوی دولت‌ها و نهادهای وابسته به دولت‌های متخاصم بر کاربران تحمیل می‌شوند، این تهدیدات و معیارهای ارزیابی آن‌ها را از نظر خبرگان با استفاده از فن تحلیل سلسله مراتبی اولویت‌بندی کرده‌اند. نتایج نشان داد که اهمیت معیارهای انتخاب تهدیدات به‌صورت پیچیدگی تهدید با رتبه اول، سرعت شیوع تهدید با رتبه دوم، مدت تهدید با رتبه سوم و وسعت و دامنه تهدید با رتبه چهارم است. تهدیدات نیز به ترتیب اهمیت عبارت‌اند از آشوب‌های خیابانی، اختلافات قومی و منطقه‌ای، ترور فرهنگی، شایعه‌پراکنی، رصد اطلاعاتی جامعه و ویروس پراکنی. در پایان پیشنهادهایی برای سیاست‌گذاران حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور ارائه گردید.

یاسمی‌نژاد و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان فضای مجازی، امنیت اجتماعی، راهبردها و استراتژی‌ها به این نتیجه دست یافتند که فضای مجازی می‌تواند امنیت

اجتماعی را مورد تهدید قرار دهد، زیرا اینترنت با وجود اینکه می‌تواند به‌عنوان ابزاری قدرتمند در عرصه اطلاع‌رسانی به کار گرفته شود تا آنجا که گاهی از آن به‌عنوان انفجار اطلاعات هم نام برده می‌شود، ولی این فناوری مدرن با تمام فوایدی که دارد، می‌تواند تهدیدها و خطرهایی نیز برای جامعه و بشر داشته است.

شبکه‌های اجتماعی: سایت‌های شبکه‌های اجتماعی آن دسته از وبسایت‌ها و نرم‌افزارهایی هستند که طیف وسیعی از تعاملات اجتماعی با دوستان و اعضای خانواده را میسر می‌سازند. شبکه‌های اجتماعی مجازی نسل جدیدی از وبسایت‌های اینترنتی هستند. این شبکه‌ها با پیشرفت فناوری در قالب نرم‌افزارهایی برای موبایل‌ها و دیگر ابزارهای ارتباطی نیز تعریف شده‌اند و قابل دسترسی هستند. در این شبکه‌ها، کاربران حول محور مشترکی به صورت مجازی دور یکدیگر جمع می‌شوند و گروه‌هایی را تشکیل می‌دهند. درواقع، شبکه اجتماعی شبکه‌ای متشکل از افراد و گروه‌ها و ارتباطات بین آن‌هاست (مولایی، ۱۳۸۹).

برخی معتقدند که سایت‌های دوست‌یابی، اولین شبکه‌های اجتماعی اینترنتی هستند. اولین سایت‌های دوست‌یابی زمانی شروع به کار کردند که استفاده از اینترنت تقریباً همه‌گیر شده بود. این سایت‌ها به کاربران امکان عضویت و برقراری تماس با دیگر اعضا را می‌دادند؛ اما مفهومی با عنوان شبکه‌های اجتماعی اینترنتی با قالب امروزی اولین بار در سال ۱۹۶۰ در دانشگاه ایلی نیوز در ایالت متحده مطرح شد (نظری و نوایی نژاد، ۱۳۸۴، ص ۳۹).

یک شبکه اجتماعی، سایت، مجموعه سایت یا نرم‌افزاری است که به کاربرانی که علاقه به اشتراک‌گذاری علاقه‌مندی‌ها، افکار و فعالیت‌های خود با دیگران دارند، این امکان را می‌دهد. شبکه‌های اجتماعی درعین حال که فضایی برای پیدا کردن دوستان جدید هستند، به افراد این امکان را می‌دهد که با دوستان قدیمی خود ارتباط برقرار کنند. شبکه‌های اجتماعی همچنین مکان‌هایی برای تبادل نظر هستند که در آن‌ها افراد عقاید و نظرات خود را باهم به اشتراک می‌گذارند. شبکه‌های اجتماعی به‌طور کلی، مکان‌هایی در دنیای مجازی هستند که مردم خود را به‌طور خلاصه معرفی می‌کنند و امکان برقراری ارتباط بین خود و هم‌فکرانشان را در زمینه‌های مختلف موردعلاقه فراهم می‌کنند. درواقع، شبکه‌های اجتماعی شکل جدیدی از برقراری ارتباط و به اشتراک‌گذاری محتوا در اینترنت هستند. شبکه‌های اجتماعی پایگاه‌های جدیدی هستند که در مرکز توجه

کاربران اینترنت قرار گرفته‌اند و هر کدام دسته‌ای از کاربران با ویژگی‌های خاص را گرد هم می‌آورند.

برخی از مزایای که شبکه‌های اجتماعی دارند و باعث استقبال زیاد از آن‌ها شده است، شامل انتشار سریع و آزادانه اخبار و اطلاعات، امکان عبور از مرزهای جغرافیایی و آشنایی با افراد و سایر جوامع و فرهنگ‌ها، شکل‌گیری و خرد جمعی، امکان بیان ایده‌ها به صورت آزادانه و آشنایی با ایده‌ها، افکار و سلیق دیگران، کارکرد تبلیغی و محتوایی، ارتباط مجازی مستمر با دوستان و آشنایان، تبلیغ و توسعه ارزش‌های انسانی و اخلاقی در عرصه جهانی، یکپارچه‌سازی بسیاری از امکانات اینترنتی و وبی، توسعه مشارکت‌های مفید اجتماعی، افزایش سرعت در فرآیند آموزش و ایجاد ارتباط شبانه بین استاد و شاگرد و غیره هستند (گیدنز، ۱۳۸۳، ص ۸۵).

البته شبکه‌های اجتماعی پیامدهای منفی دارند که در صورت عدم آشنایی به استفاده صحیح از آن، پیامدهای منفی آن خسارت‌های جبران‌ناپذیری را به جوامع بشری وارد می‌سازد. شکل‌گیری و ترویج سریع شایعات و اخبار نادرست، تبلیغات ضد دینی، عدم کنترل بر اطلاعات شخصی ارائه‌شده در شبکه‌های اجتماعی، ترویج فرهنگ و افکار غلط و نادرست، ترویج خشونت، جدایی انسان از محافل اجتماعی واقعی و پیش به سمت تنهایی رفتن فرد برخی از مهم‌ترین این پیامدهای منفی هستند (کاسیدی و همکاران، ۲۰۱۲، ص ۴۲۲).

امنیت اجتماعی: اولین و مهم‌ترین چیزی که بعد از تأمین نیازهای اولیه مانند آب و غذا، ذهن تمامی موجودات زنده و مخصوصاً انسان‌ها را به خود مشغول کرده است، امنیت است. امنیت در لغت به معنای مصون بودن از هرگونه تهدید و تعرض است. امنیت منحصر به امنیت جانی نیست، بلکه دارای مصادیق مختلفی است که می‌توان در این خصوص به امنیت فردی، جانی، مالی، اجتماعی و ملی اشاره کرد (آقایی و تیمورتاش، ۱۳۸۹، ص ۶).

همان‌طور که ذکر شد امنیت اقسام گوناگونی دارد که ما در این پژوهش به امنیت اجتماعی پرداخته‌ایم. امنیت اجتماعی تمامی زوایا و سطوح زندگی را تحت تأثیر قرار داده و به‌عنوان یکی از نیازهای اولیه با وجود شکل‌گیری در یک بستر عینی بر اساس یک پدیده ذهنی بوده و بر اساس فرآیندهای خاص این حوزه شکل می‌گیرد. گیدنز امنیت اجتماعی را شامل تمهیداتی جهت حفظ زندگی اعضای یک جامعه و سپس حفظ

راه و روش زندگی آنان می‌داند (گیدنز، ۱۳۸۳، ص ۱۱۴). نهایت آن که، امنیت اجتماعی عبارت است از رهایی از اضطراب و تعقیب ایمنی. امنیت اجتماعی در این مفهوم دارای ابعاد سیاسی و حکومتی بوده و به شدت آمیخته با مقوله اساسی قدرت است و در مطالعات و بررسی‌های راهبردی در ذیل امنیت ملی مورد مطالعه و بررسی قرار می‌گیرد. امنیت اجتماعی را از حیث فراگیری می‌توان امنیت عمومی نیز قلمداد کرد که حوزه‌های امنیت جمعی و گروهی را می‌تواند پوشش دهد.

در میان نظریه‌پردازان امور امنیتی، ویور امنیت اجتماعی را توانمندی جامعه برای مراقبت از ویژگی‌های بنیادین خود در شرایط تغییر و تهدیدات عینی و احتمالی تعریف کرده و بر ارتباط نزدیک میان هویت جامعه و امنیت تأکید داشته و خاطرنشان می‌کند جامعه امنیت هویتی‌اش را جست‌وجو می‌کند؛ بنابراین، امنیت اجتماعی، آرامش و آسودگی خاطری است که هر جامعه موظف است برای اعضای خود فراهم آورد. بوزان بحث خود را در باب امنیت اجتماعی با بیان معنای ارگانیکی نهفته در این تئوری آغاز می‌کند و معتقد است زمانی امنیت اجتماعی مطرح خواهد بود که نیروی بالقوه یا بالفعلی به‌عنوان تهدیدی برای هویت افراد جامعه وجود داشته باشد. امنیت اجتماعی از نظر بوزان به حفظ مجموعه ویژگی‌هایی اشاره دارد که بر مبنای آن افراد خودشان را به‌عنوان عضو یک گروه اجتماعی قلمداد می‌کنند یا به‌بیان دیگر، معطوف به جنبه‌هایی از زندگی فرد می‌شود که هویت گروهی او را سامان می‌بخشد (هانتر، ۲۰۱۲، ص ۲۲).

بوزان بر درک مفهوم امنیت اجتماعی به‌عنوان امنیت هویت تأکید و دو اشتباه مفهومی در باب کلمه سوشیتال^۱ را یادآور شده است. اول آنکه امنیت اجتماعی مانند تأمین اجتماعی در نظر گرفته نشود؛ چراکه تأمین اجتماعی درباره افراد و به‌طور گسترده‌تر در اقتصاد مطرح است، ولی امنیت اجتماعی درباره جمعیت‌های بشری و هویتشان است و به سطح افراد و به‌طور اخص به پدیده‌های اقتصادی قابل‌تقلیل نیست، بلکه به سطح هویت‌های جمعی و کنش‌هایی که به‌منظور دفاع از هویت‌ها، تحت عنوان «ما» صورت می‌گیرد، نظر دارد. دوم آنکه جامعه برای بیان گسترده و مبهم‌تر جمعیت دولت بکار گرفته می‌شود که بر پایه سرزمین و شهروندان رسمی استوار است، درحالی‌که اجتماع به گروهی که هویت خاصی را یدک می‌کشد، مربوط می‌شود (مچ و همکاران، ۲۰۰۹، ص ۱۵۱).

درگیری ذهنی: مفهوم درگیری ذهنی از روان‌شناسی اجتماعی نشئت گرفته و اگرچه تعاریف متعددی برای آن ارائه شده است، اما مرکز ثقل این مفهوم، وابستگی یا دل‌بستگی شخصی است. در حقیقت، درگیری ذهنی به‌عنوان وابستگی درک شده شخص به یک هدف (محصول، نام تجاری، تبلیغ یا وضعیت خرید) بر اساس نیازهای اساسی، ارزش‌ها و علایق تعریف می‌شود و بیان‌کننده یک زنجیره از علاقه مصرف‌کننده نسبت به محصولات و خدمات است. در بسیاری از تحقیقات، درگیری ذهنی به‌عنوان یک حالت درونی از انگیزتگی در نظر گرفته می‌شود که دارای سه مشخصه اصلی است. این مشخصه‌ها عبارت‌اند از: شدت، جهت و ثبات. شدت به میزان درگیری ذهنی یا انگیزه اشاره دارد که پیوستاری از بالاترین تا پایین‌ترین درگیری ذهنی است. جهت به‌عنوان هدف یا موضوعی که باعث انگیزش افراد می‌شود (مانند محصول، تبلیغات و غیره) تعریف می‌شود و ثبات به مدت زمان درگیری ذهنی اشاره دارد (حیدرزاده و تقی‌پوریان، ۱۳۹۱، ص ۱۵).

با توجه به مطالب ذکرشده و لزوم اهمیت توجه به آثار مخرب شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی، در این پژوهش به دنبال بررسی تأثیر استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی با تعدیل‌گری درگیری ذهنی با شبکه‌های اجتماعی هستیم.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ جهت‌گیری‌های پژوهش، کاربردی است. همچنین از لحاظ هدف پژوهش، توصیفی است. از لحاظ ماهیت، علی و از نظر شیوه گردآوری و تحلیل اطلاعات، توصیفی از نوع همبستگی مبتنی بر مدل معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان دانشگاه گیلان است که در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ در این دانشگاه در حال تحصیل بودند. با توجه به تعداد ۱۸۰۰۰ نفری دانشجویان دانشگاه گیلان و با استفاده از فرمول کوکران و با در نظر گرفتن میزان خطای ۰/۰۵ و احتمال موفقیت ۰/۵، تعداد نمونه مورد بررسی در این پژوهش ۳۷۷ نفر از دانشجویان انتخاب شدند. برای کسب اطلاعات کافی، تعداد ۴۰۰ پرسشنامه به روش نمونه‌گیری در دسترس در میان دانشجویان توزیع شد که تعداد ۳۸۶ پرسشنامه به صورت کامل جمع‌آوری شد. در این پژوهش برای تحلیل داده‌ها از فن مدل‌سازی معادلات ساختاری^۱ با رویکرد روش حداقل

1. Structural Equation Modeling (SEM)

مربعات جزئی^۱ و با استفاده از نرم‌افزار smart PLS 2 برای بررسی الگوی مفهومی پژوهش بهره گرفته شده است.

پرسشنامه پژوهش نیز شامل ۲۲ سؤال است که ۹ سؤال در ارتباط با شبکه‌های اجتماعی، ۷ سؤال در ارتباط با امنیت اجتماعی و ۶ سؤال در ارتباط با درگیری ذهنی با شبکه‌های اجتماعی است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش حاضر که با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS2 به دست آمده است، در دو بخش ارزیابی اطلاعات جمعیت شناختی و ارزیابی مدل اندازه‌گیری در ادامه بیان می‌شود. پس از بررسی و مطالعه ادبیات پژوهش و تبیین بیان مسئله، فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر تعیین شده‌اند:

- استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است.

- درگیری ذهنی با شبکه‌های اجتماعی رابطه بین استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی و امنیت اجتماعی را تعدیل می‌کند.

ارزیابی اطلاعات جمعیت شناختی: برای تبیین و تشریح داده‌های جمع‌آوری شده در این پژوهش، بعضی از ویژگی‌های پاسخ‌دهندگان در جدول (۱) نشان داده شده و در بخش‌های بعدی به اجرای مدل معادله ساختاری پژوهش پرداخته شده است.

جدول ۱ - مشخصات جمعیت شناختی نمونه پژوهش

درصد	فراوانی	ابعاد	
۴۴/۵	۱۷۲	مرد	جنسیت
۵۵/۵	۲۱۴	زن	
۱۱/۶	۴۵	کمتر از ۲۰ سال	سن
۷۲/۹	۲۸۱	۲۰ تا ۲۵ سال	
۱۵/۵	۶۰	بیشتر از ۲۵ سال	مقطع تحصیلی
۷۳/۶	۲۸۴	کارشناسی	
۲۳/۳	۹۰	کارشناسی ارشد	
۳/۱	۱۲	دکتری	

ارزیابی مدل اندازه‌گیری: جهت سنجش برازش مدل اندازه‌گیری از پایایی شاخص، روایی همگرا و روایی واگرا استفاده شد. پایایی شاخص برای سنجش پایایی درونی، شامل سه معیار آلفای کرونباخ، پایایی مرکب^۱ و ضرایب بارهای عاملی^۲ است.

آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا: آلفای کرونباخ شاخصی کلاسیک برای تحلیل پایایی و نشان‌دهنده یک سنت قوی در معادلات ساختاری است که برآوردی را برای پایایی بر اساس همبستگی درونی گویه‌ها ارائه می‌دهد و مقدار مناسب برای آن بزرگ‌تر از ۰/۷ است (کرونباخ^۳، ۱۹۵۱، ص ۳۱۱). به‌منظور محاسبه پایایی معیار دیگری نیز وجود دارد که برتری‌هایی را نسبت به روش سنتی محاسبه آن به‌وسیله آلفای کرونباخ را به همراه دارد و به آن پایایی ترکیبی^۴ گفته می‌شود. برتری پایایی ترکیبی نسبت به آلفا در این است که پایایی سازه‌ها نه به صورت مطلق، بلکه با توجه به همبستگی سازه‌هایشان با یکدیگر محاسبه می‌شود. همچنین برای محاسبه آن، شاخص‌های با بار عاملی بیشتر اهمیت زیادتری دارند. در نتیجه، برای سنجش بهتر پایایی، هر دوی این معیارها استفاده می‌شوند. برای پایایی مرکب، میزان بالای ۰/۷ مناسب ذکر شده است (نونالی^۵، ۱۹۷۸، ص ۲۷۸). روایی همگرا معیار دیگری است که برای برازش مدل‌های اندازه‌گیری در روش مدل‌سازی معادلات ساختاری بکار برده می‌شود. فورنل و لارکر (۱۹۸۱) استفاده از متوسط واریانس استخراج‌شده^۶ را به‌عنوان معیاری برای اعتبار همگرا پیشنهاد کرده‌اند. معیاری که برای مطلوب بودن ای‌وی‌ای نمایش داده می‌شود بالاتر از ۰/۵ است.

-
1. Composite Reliability
 2. Factor loadings
 3. Cronbach
 4. Construct Reliability
 5. Nunnally
 6. Average Variance Extracted

جدول ۲- گزارش معیارهای آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا

متغیر پنهان سطح دوم متغیر پنهان سطح اول	عنوان در مدل	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha $\geq 0/7$)	ضریب پایایی ترکیبی (CR $\geq 0/7$)	میانگین واریانس استخراجی (AVE $\geq 0/5$)
استفاده نآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی	SN	۰/۸۷	۰/۹۰	۰/۷۱
چسبندگی برند	SS	۰/۸۳	۰/۹۲	۰/۵۹
درگیری ذهنی با شبکه‌های اجتماعی	IN	۰/۷۹	۰/۸۸	۰/۶۳

با توجه به مقادیر آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی گزارش شده در جدول (۲)، همان‌گونه که مشاهده می‌شود تمامی متغیرهای پنهان دارای مقدار آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی بالای ۰/۷ هستند که نشان‌دهنده این است که مدل دارای پایایی مناسبی است. همچنین مقدار متوسط واریانس استخراج شده برای متغیرهای مکنون بالاتر از ۰/۵ است؛ بنابراین، روایی همگرایی مدل‌های اندازه‌گیری نیز مطلوب هستند.

سنجش بارهای عاملی سنجه‌ها و روایی واگرا: بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه، محاسبه و مقدار مناسب آن برابر یا بیشتر از ۰/۴ است (هالند^۱، ۱۹۹۹، ص ۱۹۸). بار عاملی مناسب بیانگر این مطلب است که واریانس بین سازه و شاخص‌های آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بیشتر بوده است. بارهای عاملی حاصل از اجرای مدل که با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS 2 استخراج شده‌اند، در جدول (۳) نشان داده شده است و بیان‌کننده آن است که همه سنجه‌ها دارای بار عاملی مناسبی هستند.

جدول ۳- بارهای عاملی سنجه‌های مدل

سازه	بار عاملی ($\geq 0/4$)	سازه	بار عاملی ($\geq 0/4$)	سازه	بار عاملی ($\geq 0/4$)	سازه	بار عاملی ($\geq 0/4$)
Social networks	SN1	۰/۷۵	SN9	۰/۸۲	Social safety	SN1	۰/۸۳
	SN2	۰/۸۵	SS1	۰/۷۸		SN2	۰/۸۵
	SN3	۰/۸۵	SS2	۰/۸۴		SN3	۰/۷۶
	SN4	۰/۸۲	SS3	۰/۸۳		SN4	۰/۸۰
	SN5	۰/۶۹	SS4	۰/۷۲		SN5	۰/۸۳
	SN6	۰/۷۳	SS5	۰/۶۸		SN6	۰/۷۴
	SN7	۰/۷۶	SS6	۰/۷۹		SN7	
	SN8	۰/۶۸	SS7	۰/۷۷		SN8	

جهت بررسی روایی واگرای مدل اندازه‌گیری، از معیار فورنل و لارکر استفاده شده است. بر اساس این معیار، روایی واگرای قابل قبول یک مدل حاکی از آن است که یک سازه در مدل، نسبت به سازه‌های دیگر تعامل بیشتری با شاخص‌هایش دارد. فورنل و لارکر بیان می‌کنند؛ روایی واگرا وقتی در سطح قابل قبولی است که میزان AVE برای هر سازه بیشتر از واریانس اشتراکی بین آن سازه و سازه‌های دیگر در مدل باشد (فورنل و لارکر، ۱۹۸۱، ص ۳۸۶). در PLS بررسی این امر به وسیله ماتریسی حاصل می‌شود (جدول ۴) که خانه‌های این ماتریس حاوی مقادیر ضرایب همبستگی بین سازه‌ها و جذر مقادیر AVE مربوط به هر سازه است.

جدول ۴- همبستگی‌های میان مکنون متغیرهای و مقادیر AVE

	SN	SS	IN
SN	۰/۷۲		
SS	۰/۶۲	۰/۶۷	
IN	۰/۳۱	۰/۲۸	۰/۶۸

بر اساس نتایج به دست آمده از همبستگی‌ها و جذر AVE که بر روی قطر جدول (۴) قرار داده شده، می‌توان روایی واگرای مدل در سطح سازه را از نظر معیار فورنل- لارکر نتیجه گرفت.

ارزیابی مدل ساختاری: پس از سنجش روایی و پایایی مدل اندازه‌گیری، مدل ساختاری از طریق روابط بین متغیرهای مکنون، مورد ارزیابی قرار گرفت. در مقاله حاضر از سه معیار ضریب معناداری^۱، ضریب تعیین^۲ و ضریب قدرت پیش‌بینی^۳ استفاده شده است.

- ضرایب معناداری: اولین معیار برازش مدل ساختاری، ضرایب معناداری است. این ضرایب برای مدل اجرا شده در شکل (۱) نشان داده شده است. بر این اساس، تمامی ضرایب معناداری از ۲/۵۷ بیشتر هستند که این امر معنادار بودن روابط بین متغیرها را در سطح اطمینان ۹۹ درصد را نشان می‌دهد.

- ضریب تعیین و ضریب قدرت پیش‌بینی: در این قسمت، ابتدا با استفاده از نرم‌افزار

1.T-values

2.R2

3.Q2

اسمارت پی‌ال‌اس مدل تحقیق را بدون متغیر تعدیل گر آزمون کرده فرضیه اول و سپس، به وسیله آزمون تغییر R^2 ^۱ به این سؤال پاسخ خواهیم داد که آیا متغیر درگیری ذهنی با شبکه‌های اجتماعی در رابطه بین شبکه‌های اجتماعی و امنیت اجتماعی نقش تعدیل‌کننده دارد یا خیر؟

R^2 معیاری برای متغیرهای درون‌زای پژوهش است. نتایج این معیار نشان می‌دهد که مطابق بررسی چین^۲ (۱۹۹۸) و با توجه به اینکه مدل پژوهش حاضر تنها یک متغیر درون‌زا (امنیت اجتماعی) دارد، میزان $0/43$ برای R^2 نشان می‌دهد که؛ برازش مدل ساختاری به‌طور کلی خوب بوده است. ضمن آنکه، به‌منظور بررسی قدرت پیش‌بینی مدل از معیاری تحت عنوان Q^2 ^۳ استفاده شده است. بدین منظور، بر اساس پژوهش‌های هنسler و همکاران^۴ و با ملاحظه به میزان $0/19$ برای این معیار، می‌توان نتیجه گرفت که مدل از قدرت پیش‌بینی «متوسط و خوبی» برخوردار است (هنسler و همکاران، ۲۰۰۹، ص ۲۹۴).

پس از برازش بخش اندازه‌گیری و ساختاری مدل پژوهش حاضر، به‌منظور کنترل برازش کلی مدل، از معیاری تحت عنوان GoF ^۵ استفاده شده است. با توجه به آنکه معیار نام برده برابر $0/23$ است، فلذا بنا بر پژوهش‌های وتزلز و همکاران، برازش کلی مدل در حد «متوسط» مورد تأیید قرار می‌گیرد (وتزلز و همکاران، ۲۰۰۹، ص ۱۸۱).

آزمون فرضیه‌ها: پس از بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری و مدل ساختاری و داشتن برازش مناسب مدل‌ها، به بررسی و آزمون فرضیه‌های پژوهش پرداخته شده است. لذا نتایج حاصل از ضرایب معناداری برای هر یک از فرضیه‌ها، ضرایب استاندارد شده مسیرهای مربوط به هر یک از فرضیه‌ها و نتایج بررسی فرضیه، در جدول (۵) ارائه شده است.

1. R Squares

2. Chin

3. Stone-Geisser criterion

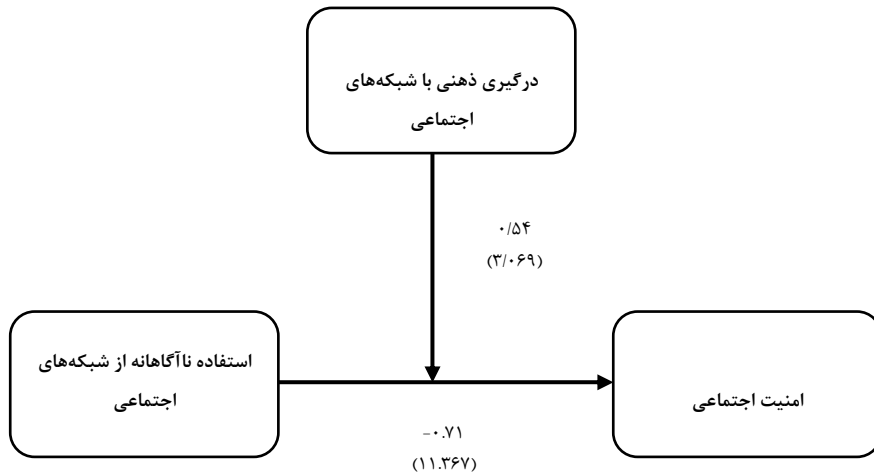
4. Hensler et al

5. Goodness of Fit

جدول ۵- آزمون فرضیه‌های مدل پژوهش

فرضیه	متغیر مستقل	اثر	متغیر وابسته	تخمین	آماره t	نتیجه	تخمین	آماره t	نتیجه
H1	استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی	←	امنیت اجتماعی	-۰.۵۱۷	۱۹.۲۶۱	تأیید	-۰.۷۱۸	۱۱.۳۶۷	تأیید
H2	درگیری ذهنی با شبکه‌های اجتماعی		امنیت اجتماعی				۰.۵۴۱	۳.۰۶۹	تأیید

(ns = no significant, *p < .05, **p < .01, ***p < .001)

شکل ۱- نتایج آزمون فرضیه‌ها و ضرایب معناداری

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش که در میان دانشجویان دانشگاه گیلان صورت گرفت، بحث از جمع‌آوری داده‌ها و تحلیل آن‌ها با استفاده از نرم‌افزار 2 smart PLS، مشخص کرد که بدون در نظر گرفتن تعدیل‌گری درگیری ذهنی، استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی به میزان ۵۱ درصد از تغییرات امنیت اجتماعی استفاده از شبکه‌های مجازی را در سطح اطمینان ۹۹/۹ درصد تبیین می‌کند. همچنین با در نظر گرفتن تعدیل‌گری درگیری ذهنی مشخص شد که استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی به میزان ۷۱ درصد از تغییرات امنیت اجتماعی استفاده از شبکه‌های مجازی را در سطح اطمینان ۹۹ درصد تبیین می‌کند و درگیری ذهنی با شبکه‌های اجتماعی، اثر شبکه‌های اجتماعی بر روی امنیت

اجتماعی را به میزان ۵۴ درصد در سطح اطمینان ۹۹ درصد تعدیل می‌کند. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق ابراهیم پور و خزایی (۱۳۹۱) هم‌راستا است. ایشان هم در تحقیق خود به این نتیجه رسیده‌اند که استفاده مدیریت نشده از شبکه‌های اجتماعی خارج از کشور (شبکه‌های توئیتر، فیس‌بوک و غیره) باعث ایجاد تهدیدات جدی در امنیت خانواده‌ها و در نتیجه، امنیت اجتماعی خواهد شد.

همچنین نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق اکبری و همکاران (۱۳۹۴) نیز هم‌راستا است. اکبری و همکاران نیز به این نتیجه رسیده‌اند که شبکه‌های اجتماعی باعث ایجاد تهدیدات امنیتی وسیعی در کشور می‌شود که نیازمند مدیریت از سوی نهادهای فرهنگی، سیاست‌گذار و قانون‌گذار است.

نتایج پژوهش نشان دهنده اهمیت توجه کامل به مسئله شبکه‌های اجتماعی در جامعه، با توجه به تأثیر آن بر امنیت اجتماعی را نشان می‌دهد. به خصوص که نیاز توجه به این امر در میان کاربران با درگیری ذهنی به این مسئله، ضرورت و اهمیت بیشتری را داراست. توجه به این نکته لازم است که اکثر کاربران این شبکه‌ها نوجوانان و جوانان هستند و مسئله حضور در شبکه‌های اجتماعی امری عادی از نظر آنان است و درگیری ذهنی بالایی با این موضوع دارند. توجه کردن به مسائل و نتایج استفاده نادرست از شبکه‌های اجتماعی و به طور کلی، معرفی کامل و همه جانبه تمامی ابعاد شبکه‌های اجتماعی امر بسیار ضروری و مهم است که هم خانواده و هم دیگر نهادهای رسمی و غیررسمی جامعه برای حفظ و بهبود امنیت اجتماعی باید به صورت جدی به آن بپردازند.

پیشنادهای پژوهش

با توجه به تأثیر منفی استفاده ناآگاهانه از شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی پیشنهاد می‌شود که:

- مقامات مسئول در دولت، نسبت به آگاه‌سازی جامعه و علی‌الخصوص خانواده‌ها در خصوص آثار مخرب این شبکه‌ها اقدام کنند. برای این کار می‌توان از برنامه‌های جذاب صداوسیما و همچنین از آموزش و پرورش به‌خوبی استفاده کرد و آگاه‌سازی عمومی را به نحو شایسته انجام داد.

- خانواده‌ها نسبت به آگاه‌سازی جوانان و نوجوانان در خصوص آثار مخرب این شبکه‌ها

اقدام جدی کنند. جهت انجام این کار می‌توان با فرزندان ارتباط دوستانه‌ای برقرار کرد و خلأهایی که باعث می‌شوند که جوانان و نوجوانان به سمت شبکه‌های اجتماعی کشیده می‌شوند را متوجه شد تا نسبت به پر کردن آن‌ها اقدام کرد.

- آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها با هماهنگی نهادهای مسئول فرهنگ فضای مجازی در کشور می‌توانند برنامه‌های کاربردی و حتی درسی مناسب برای استفاده درست از شبکه‌های اجتماعی را در برنامه‌های آموزشی خود قرار دهند تا از آثار مخرب این شبکه‌ها کاسته شود.

- با الگو گرفتن از نمونه‌های مؤفق جهانی می‌توان شبکه‌های اجتماعی داخلی را فعال‌تر و جذاب‌تر کرد که جوانان و نوجوانان به‌جای استفاده از شبکه‌های اجتماعی خارجی که هیچ‌کندرتی بر محتوای آن توسط افراد شایسته وجود ندارد، از شبکه‌های داخلی با محتوای آموزشی مفید استفاده کنند.

- با توجه به اینکه سطح درگیری ذهنی، تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی را افزایش می‌دهد، لذا تمامی نهادهای مسئول و خانواده‌ها باید تلاش کنند که درگیری ذهنی جوانان و نوجوانان از شبکه‌های اجتماعی به امور مفیدتری مثل تحصیل منتقل شود.

منابع

منابع فارسی

- ابراهیم‌پور، سمیرا و خزایی، کامیاب (۱۳۹۱). آسیب‌های نوپدید؛ شبکه‌های اجتماعی مجازی در کمین خانواده ایرانی. *همایش فضای مجازی و آسیب‌های اجتماعی نوپدید*، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی. صص ۱۴-۰۱. بازیابی از:

http://www.civilica.com/Paper-NOPADID01-NOPADID01_013.html.

- اسلامی، مروارید (۱۳۹۱). بررسی شبکه‌های اجتماعی و تأثیرات آن‌ها بر ابعاد مختلف زندگی. *همایش فضای مجازی و آسیب‌های اجتماعی نوپدید*، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی. صص ۲۳-۰۱. بازیابی از:

http://www.civilica.com/Paper-NOPADID01-NOPADID01_018.html.

- اکبری، محسن؛ دوستار، محمد و هوشمند چایجانی، میلاد (تابستان ۱۳۹۴). شناسایی و اولویت‌بندی تهدیدات شبکه‌های اجتماعی در عرصه امنیت ملی. *مجله سیاست دفاعی*.

۲۳(۹۰). صص ۷۸-۵۷. بازیابی از:

<http://www.magiran.com/view.asp?Type=pdf&ID=1456538>

- آقای، علی اکبر و تیمورتاش، حسن (پاییز ۱۳۸۹). بررسی رابطه و فرآیند آسیب اجتماعی و امنیت اجتماعی. *دانشنامه علوم سیاسی*. ۳(۷۸). صص ۳ - ۲۲. بازیابی از:

<http://fa.journals.sid.ir/ViewPaper.aspx?id=148016>.

- پورنقدی، بهزاد (بهار ۱۳۹۲). نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در نظم و امنیت استان خراسان شمالی. *فصلنامه دانش انتظامی خراسان شمالی*. ۱(۱۱). صص ۹۰ - ۶۹. بازیابی از:

http://khs.jrl.police.ir/content.php?pagename=showarticle&request_id=12655&journal_id=67.

- جلالی فراهانی، امیرحسین و باقری اصل، رضا (تابستان ۱۳۸۶). پیشگیری اجتماعی از جرائم و انحرافات سایبری. *نشریه مجلس و پژوهش*. ۱۴(۵۵). صص ۱۲۱ - ۱۵۶. بازیابی از:

http://rc.majlis.ir/fa/book_pub/show/837544.

- حیدرزاده، کامبیز و تقی پوریان، محمدجواد (خرداد و تیر ۱۳۹۱). *نوع‌شناسی درگیری ذهنی مصرف‌کننده و مدل‌های اندازه‌گیری آن*. *بررسی‌های بازرگانی*. ۱۰(۵۳). صص ۲۵-۱۴. بازیابی از:

<http://www.magiran.com/view.asp?Type=pdf&ID=1032689>

- عطاران، محمد (۱۳۸۶). *آسیب‌شناسی نسل اینترنت در ایران*. تهران: نشر فناوری اطلاعات و ارتباطات.

- کشتی ارای، نرگس؛ اکبریان، اکرم (۱۳۹۰). *عصر مجازی و چالش‌های پیش رو*. اولین کنفرانس بین‌المللی شهروند مسئول، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان، اصفهان. بازیابی از:

http://www.civilica.com/Paper-ICRC01-ICRC01_033.html

- مولایی، محمدمهدی (۱۳۸۹). شبکه‌های اجتماعی فراتر از ابزارهای تکنولوژیک. بازیابی از:

<http://www.gerdab.ir/fa/pages/?cid=1899>.

- نجفی، محمود؛ احدی، حسن و دلاور، علی (اردیبهشت ۱۳۸۵). بررسی رابطه کارایی خانواده و دین‌داری با بحران هویت. *نشریه علمی پژوهشی دانشور رفتار*. ۱۳(۱۶). صص ۱۷-۲۶. بازیابی از:

<http://www.magiran.com/view.asp?Type=pdf&ID=508488>

- نظری، علی محمد و نوایی نژاد، شکوه (بهار ۱۳۸۴). بررسی تأثیر برنامه بهبود بخشی ارتباط بر رضایت زناشویی زوجین هر دو شاغل. تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره. ۴(۱۳). صص ۳۵ - ۵۹. بازیابی از:

<http://fa.journals.sid.ir/ViewPaper.aspx?id=26934>.

- نوری، آزاده؛ آسوده، محمدعلی (۱۳۹۰). نقش اثرات فرهنگی رسانه‌های جمعی در امنیت اجتماعی. همایش فضای مجازی و آسیب‌های اجتماعی نوپدید، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، تهران. صص ۱۰-۱. بازیابی از:

http://www.civilica.com/Paper-NOPADID01-NOPADID01_019.html.

- نویدنیا، منیژه (بهار ۱۳۸۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات راهبردی. ۶(۱۹). صص ۵۵ - ۷۸. بازیابی از:

http://quarterly.risstudies.org/article_1066.html

- یاسمی نژاد، عرفان؛ آزادی، اکرم؛ آمویی، محمدرضا (۱۳۹۰). فضای مجازی، امنیت اجتماعی، راهبردها و استراتژی‌ها. همایش ملی صنایع فرهنگی؛ نقش آن در توسعه پایدار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه. بازیابی از:

http://www.civilica.com/Paper-NCCIRSD01-NCCIRSD01_063.html.

-گیدنز، آنتونی (۱۳۸۳). مبانی جامعه‌شناسی (منوچهر صبوری، مترجم). تهران: نشر نی.

منابع انگلیسی

- Barry, B., Waeber, O., & De Wilde, J.(1998). *Security: a new framework for analysis*. Boulder: Lynne Rienner.
- Cassidy, W., Brown, K., & Jackson, M.(2012). "Making Kind Cool": Parents' Suggestions for Preventing Cyber Bullying and Fostering Cyber Kindness. *Journal of Educational Computing Research*, 46(4), 415-436. Retrieved from doi: [10.2190/EC.46.4.f](https://doi.org/10.2190/EC.46.4.f).
- Cronbach, L. J(1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *psychometrika*, 16(3), 297-334. Retrieved from: http://kttm.hoasen.edu.vn/sites/default/files/2011/12/22/cronbach_1951_coefficient_alpha.pdf.
- Fornell, C., & Larcker, D. F(1981). Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics. *Journal of marketing research*, 382-388. Retrieved from: http://www.jstor.org/stable/3150980?seq=1#page_scan_tab_contents.

- Henseles, J, Ringle, C, & Sinkovics, R(2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing. *New Challenges to International Marketing*, 10, 277-320. Retrieved from: <https://goo.gl/NgX7EU>
- Hulland, J.(1999). Use of partial least squares (PLS) in strategic management research: a review of four recent studies. *Strategic management journal*, 20(2), 195-204. Retrieved from:
doi: [10.1002/\(SICI\)1097-0266\(199902\)20:2<195::AID-SMJ13>3.0.CO;2-7](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-0266(199902)20:2<195::AID-SMJ13>3.0.CO;2-7)
- Hunter, E.(2012). *Class List [not equal to] Friend List*. Educational Horizons, 90(2), 21-22. Retrieved from <http://goo.gl/21P5d8>
- Madge, C., Meek, J., Wellens, J., & Hooley, T.(2009). Facebook, social integration and informal learning at university: 'It is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work'. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 141-155. Retrieved from:
<http://hdl.handle.net/2381/9016>
- Nunnally, J.(1978). *Psychometric theory*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Wetzels, M. Odekerken-Schroder, G. & Van Oppen, C.(2009). Using Pls Path Modeling For Assessing Hierarchical Construct Models: Guidelines and Empirical Illustration. *Mis Quarterly*, 33(1), 177-194.